

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

ПАРВАНА МУСТАФАЗАДЕ

**ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА
АЗЕРБАЙДЖАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ
В КАСПІЙСЬКОМУ РЕГІОНІ**

Монографія

*За редакцією
доктора економічних наук, професора Ю. І. Присяжнюка*

Львів
2023

УДК 327(479.24+100:262.81-192.2):620.9-049.5
М91

Рецензенти:

д-р істор. наук, проф. кафедри міжнародних відносин
Агалар Аббасбейлі (Бакинський Державний Університет);

д-р політ. наук, професор кафедри міжнародних відносин і зовнішньої
політики Інституту міжнародних відносин *С. П. Галака*

(Київський національний університет ім. Т. Г. Шевченка);

д-р політ. наук, професор кафедри міжнародних відносин
і дипломатичної служби *І. Б. Кіянка*
(Львівський національний університет імені Івана Франка);

д-р політ. наук, професор кафедри міжнародних відносин
та суспільних комунікацій *С. Г. Федуняк*

(Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича);

д-р екон. наук, професор кафедри міжнародних
економічних відносин *Ю. В. Полякова*
(Львівський торговельно-економічний університет)

*Рекомендовано до друку Вченою радою Львівського
національного університету імені Івана Франка
(Протокол № 44/3 від 1 березня 2023 р.)*

За редакцією
доктора економічних наук, професора
Юрія Івановича Присяжнюка

ВСТУП

Каспійський регіон є особливим географічним простором, який внаслідок наявності енергетичних ресурсів та діючих міжнародних транспортно-логістичних шляхів, має важливе стратегічне значення, що призводить до підвищеної уваги до регіону з боку світових держав.

Реалізація нафтового проекту Баку–Тбілісі–Джейхан, запуск газопроводу Баку–Тбілісі–Ерзурум, а також побудова міжнародної залізниці Баку–Тбілісі–Карс, активізація Транс-анатолійського газопроводу, що є сполучною ланкою між Південним Кавказом та Європою, перетворили Азербайджан на одного з провідних гравців Каспійського регіону. Сьогодні Азербайджанська Республіка виступає ключовим енергетичним партнером провідних країн світу, що зумовлює можливість формувати гнучку та самостійну зовнішньополітичну стратегію в регіоні, балансуючи між інтересами глобальних та регіональних гравців.

Упродовж останнього десятиліття досить помітно зростає проблема енергетичної безпеки. Азербайджан динамічно реагує на виклики та загрози, оскільки енергетична безпека – є ключовим елементом політичної та економічної стабільності. Після звільнення азербайджанської землі Нагірного Карабаху від вірменської окупації восени 2020 року Каспійський регіон і загалом Південний Кавказ сьогодні опинився в центрі геополітичних процесів.

Відносини Азербайджану з Україною у Каспійсько-Чорноморському регіоні набули особливої уваги після подій на Сході України та окупації Криму. Необхідність тісної

співпраці держав пострадянського простору та побудова власної стратегії розвитку в сучасних умовах міжнародних відносин набувають актуальності.

Основною ціллю монографії є ґрунтовне вивчення особливостей формування та механізмів реалізації зовнішньої політики Республіки Азербайджан в Каспійському регіоні.

В монографії досліджено такі питання:

- теоретико-методологічні засади формування і реалізації зовнішньої політики Республіки Азербайджан у Каспійському регіоні та стан наукової розробки цієї проблематики;

- особливості формування та реалізації зовнішньої політики Азербайджану в Каспійському регіоні;

- геополітична роль Каспійського регіону в сучасній системі міжнародних відносин;

- політико-правовий вплив Конвенції про правовий статус Каспійського моря на підтримання стабільності і розвиток багатосторонньої співпраці в регіоні;

- особливості здійснення енергетичної безпеки Республіки Азербайджан у регіоні;

- зовнішньополітичні відносини Азербайджану з прикаспійськими державами, США та ЄС в Каспійському регіоні;

- основні напрями та перспективи регіонального співробітництва Азербайджану з Україною.

ЗМІСТ

Вступ	3
Розділ 1. Теоретичні основи дослідження зовнішньої політики Азербайджанської Республіки в Каспійському регіоні.....	5
1.1. Теоретико-методологічні засади вивчення зовнішньої політики Азербайджану в Каспійському регіоні	5
1.2. Джерельна база та стан наукової розробки теми	17
Розділ 2. Формування і становлення зовнішньої політики Азербайджанської Республіки в Каспійському регіоні....	27
2.1. Основні пріоритети зовнішньої політики Азербайджану	27
2.2. Каспійський регіон у сучасній системі міжнародних відносин.....	40
2.3. Міжнародно-правовий статус Каспійського моря: політико-правовий аналіз	56
Розділ 3. Основні напрями зовнішньої політики Азербайджанської Республіки в Каспійському регіоні....	67
3.1. Енергетична безпека Азербайджанської Республіки в Каспійському регіоні.....	67
3.2. Відносини Азербайджану з прикаспійськими державами	81
3.3. Азербайджано-американські відносини в контексті політики в Каспійському регіоні	139
3.4. Формування енергетичного та транспортного діалогу Азербайджану і Європейського Союзу в Каспійському регіоні.....	152
3.5. Азербайджан та Україна: основні напрями регіонального співробітництва.....	161
Висновки	176
Список використаних джерел	182

Наукове видання

МУСТАФАЗАДЕ Парвана Тельман кизи

**ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА
АЗЕРБАЙДЖАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ
В КАСПІЙСЬКОМУ РЕГІОНІ**

Монографія

За редакцією

доктора економічних наук, професора Ю. І. Присяжнюка

Редактор	Уляна Крук
Комп'ютерне верстання	Інге Мазінг

Формат 60×84 ¹/₁₆. Умовн. друк арк. 13,02. Облік.-вид. арк. 10,30
Тираж 300 прим. Зам. _____

В И Д А В Е Ц Ь :

Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, м. Львів, 79000.

С В І Д О Ц Т В О

про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції.

Серія ДК № 3059 від 13.12.2007.

Мустафазаде Парвана

М 91 Зовнішня політика Азербайджанської Республіки в Каспійському регіоні : монографія / Парвана Мустафазаде ; за ред. д-ра екон. наук проф. Ю. І. Присяжнюка. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. – 208 с.

ISBN 978-617-10-0785-7

Досліджено особливість реалізації зовнішньої політики Азербайджанської Республіки в Каспійському регіоні. Проаналізовано питання двосторонніх відносин Азербайджану з прикаспійськими державами, а також США, ЄС та Україною. Визначено основні напрями транспортно-енергетичного співробітництва в регіоні та досліджено питання енергетичної безпеки.

УДК 327(479.24+100:262.81-192.2):620.9-049.5